

Handläggare
Lisa Ringqvist
Kansli- och utvecklingsavdelningen

Diarienummer
11SPN/0160

Samhällsplaneringsnämnden

Reviderad taxa för slangdragning vid tömning av enskilda slamanläggningar

Förslag till beslut

- 1) Komplettering av gällande *Slamtaxa för fastland och skärgård* med avgift för slangdragning vid tömning av enskilda slamanläggningar godkänns.
- 2) Samhällsbyggnadskontoret uppdras att återköpa slang som är inköpt tidigast första februari 2013 och senast när föreliggande beslut vunnit laga kraft till vidimerad kostnad efter ansökan från anläggningsägare senast sex månader efter beslutets ikraftträdande. Kostnaden belastar samhällsplaneringsnämndens renhållningskollektiv.

Beslutsnivå

- 1) Kommunfullmäktige
- 2) Samhällsplaneringsnämnden

Sammanfattning

Värmdö kommun reviderar taxa för slangdragning vid tömning av enskilda slamanläggningar och återinför den avgift som tidigare togs ut för arbetet med tunga slangdragningar. Värmdö kommun har, tillsammans med ett flertal andra kommuner, felaktigt uppmanat fastighetsägare med anläggningar som kräver längre slangdragning än tio meter att införskaffa egen slang för att få slamtömning utförd samtidigt som den tidigare taxan för tunga slangdragningar togs bort. Kommunen erbjuder därför de fastighetsägare som införskaffat slang på grund av kommunens uppmaning att få återlämna denna till vidimerad kostnad men blir då istället debiterade den extra avgiften enligt taxeförändringen för tung slangdragning vid tömning för avstånd mellan slangtömningsbil och fastighet på över 15 meter.

Bakgrund

Arbetsmiljöverket uppmärksammade i slutet av 2010 i ett informationsbrev riktat till kommuner, arbetsgivare och skyddsombud att arbetstagare som arbetar med hämtning av slam, många gånger utför ett tungt arbete, och då särskilt vid dragning av slang fram till otillgängligt placerade brunnar och behållare. Arbetsgivaren har enligt arbetsmiljölagen ett ansvar gentemot arbetstagaren att förebygga ohälsa eller olycksfall. I samband med denna information påbörjade Arbetsmiljöverkets Stockholmsdistrikt en informationsinsats i några kommuner med målsättning att den tunga slangdragningen skulle upphöra.

Den uttalade målsättningen tolkades av många kommuner, däribland Värmdö kommun, som att det var fastighetsägarens ansvar att införskaffa slang för att underlätta tömningen. Kommunen uppmanade därför fastighetsägare med anläggningar som krävde längre slangdragning än tio meter att införskaffa egen slang för att få tömning utförd. Då kommunen uppfattat att det var fastighetsägarens ansvar att tillhandahålla slang ändrades även taxan för 2014 så att den avgift som tidigare tagits för extra arbete för längre slangdragning togs bort för både fastland och skärgård.

Arbetsmiljöverket uppmärksammade, under september 2013, kommunerna på att den typ av åtgärd som bland annat Värmdö kommun initierat inte var förenlig med tillämpningen av arbetsmiljölagen och dess föreskrifter med syfte att förhindra uppkomst av arbetsplatsolyckor och arbetssjukdomar. Myndigheten bedömde därigenom att en kommun inte kan byta ut förebyggande åtgärder mot en högre debitering för slamtömning.

Ärendebeskrivning

Värmdö kommuns uppmaning att fastighetsägare med anläggningar som kräver längre slangdragning än tio meter skulle införskaffa en egen slang för att få tömning utförd är inte förenlig med arbetsmiljölagen. De fastighetsägare som införskaffat slang på grund av kommunens uppmaning erbjuds att få återlämna denna till vidimerad kostnad men blir då debiterade den extra avgiften enligt taxeförändringen för tung slangdragning vid tömning på ett dragavstånd på över 15 meter.

De fastighetsägare som önskar behåller den slang de köpt, eller som på annat sätt har utfört någon åtgärd för att minska dragmotståndet till de krav Arbetsmiljöverket ställer, slipper den extra avgiften enligt taxeförändringen vid tömning för avstånd mellan slangtömningsbil och fastighet på under 15 meter. Det är entreprenören som innehar avtalet med kommunen avseende slamtömning som kommer att avgöra om fastighetsägaren uppnår arbetsmiljöverkets krav. För att återköpet ska vara giltigt ska fastighetsägaren ha införskaffat en slang tidigast första februari 2013 och senast när föreliggande beslut vunnit laga kraft. Anmälan om återköp ska inkomma till kommunen senast 6 månader efter beslutets ikraftträdande.

I Värmdö kommuns taxa för slamhämtning har tidigare tagits ut en extra avgift för fastigheter med ett avstånd från bil/båt till slamtank överstigande 15 meter. Föreliggande avgift bör återinföras. I taxeförslaget för 2015 kvarstår avgiften för slangdragning till 150 kronor per 10 meter om avståndet mellan fordon/båt och

slamavskiljare eller tank överstiger 15 meter.

Bedömning

Det bedöms vara rimligt att kommunen återinför den avgift som tidigare togs ut för arbetet med tunga slangdragningar i *Slamtaxan för fastland och skärgård* likväl som att kommunen erbjuder sig att återköpa den slang som fastighetsägare, på osakliga grunder, uppmanats att införskaffa för att förebygga ohälsa och olycksfall i samband med manuell hantering vid slamtömning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför ekonomiska konsekvenser. Det bedöms dock vara svårt att uppskatta den totala kostnaden eftersom kommunen inte vet hur många som önskar betala för extra slangdragning i förhållande till de som behåller slang för att vid varje tillfälle få en billigare tömning. I Värmdö skärgård uppskattas att ca 100 stycken fastighetsägare införskaffat slang. Till dessa har cirka 5000 meter slang sålts till en sammanlagd kostnad av 625 000 kronor. Kommunen saknar uppgifter avseende antalet fastigheter på fastlandet som införskaffat slang.

Konsekvenser för miljön

Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslaget till beslut medför konsekvenser för de fastighetsägare som på kommunens uppmaning har införskaffat en särskild slang. De fastighetsägare som önskar behåller den slang de köpt, eller som på annat sätt har utfört någon åtgärd för att minska dragmotståndet till de krav Arbetsmiljöverket ställer, slipper den extra avgiften vid tömning för avstånd mellan slangtömningsbil och fastighet på under 15 meter för 2014 och 2015. Det är entreprenören som innehar avtalet med kommunen avseende slamtömning som kommer att avgöra om fastighetsägaren uppnår arbetsmiljöverkets krav.

Det finns således två valmöjligheter:

- 1) Fastighetsägaren anlitar entreprenören för åtgärd vilket medför en extra kostnad.
- 2) Fastighetsägaren utför egen åtgärd vilket inte medför en extra kostnad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samhällsbyggnadskontoret samt kansli- och utvecklingsavdelningen.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Protokoll SPN XX	Biläggs
2	Tjänsteskrivelse Reviderad taxa för slangdragning vid tömning av enskilda slamanläggningar (13SPN/0942)	Biläggs
3	Slamtaxa fastland 2014	Biläggs
4	Slamtaxa skärgård 2014	Biläggs
5	Missiv, Arbetsmiljöverket (REM 2013/ 106387)	Biläggs
6	Information, Arbetsmiljöverket (09/2010)	Biläggs
7	Information, Arbetsmiljöverket (03/2013)	Biläggs

Lars Öberg
Samhällsbyggnadschef

Majken Elfström
VA- och renhållningschef

Slamtaxa skärgård

Abonnemangstömning av slam från slamavskiljare / slutna tankar. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	2 556,80	3 196,00
2 m ³	2 673,60	3 342,00
3 m ³	2 791,20	3 489,00
4 m ³	2 908,00	3 635,00
5 m ³	3 024,80	3 781,00
6 m ³	3 141,60	3 927,00
7 m ³	3 259,20	4 074,00
8 m ³	3 376,00	4 220,00
9 m ³	3 492,80	4 366,00
10 m ³	3 609,60	4 512,00
12 m ³	3 844,00	4 805,00

Beställd tömning av slam från slamavskiljare/slutna tankar. Utförs inom 8 kalenderdagar. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³. Första dag räknas vid beställning hos kundservice före kl. 16.00.

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	5 029,60	6 287,00
2 m ³	5 160,00	6 450,00
3 m ³	5 289,60	6 612,00
4 m ³	5 420,00	6 775,00
5 m ³	5 549,60	6 937,00
6 m ³	5 680,00	7 100,00
7 m ³	5 809,60	7 262,00
8 m ³	5 940,00	7 425,00
9 m ³	6 069,60	7 587,00
10 m ³	6 200,00	7 750,00
12 m ³	6 460,00	8 075,00

Akut tömning av slam från slamavskiljare / slutna tankar. Utförs inom 24 timmar. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³. Beställning av akut tömning kan endast göras hos entreprenören

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	8 280,00	10 350,00
2 m ³	8 409,60	10 512,00
3 m ³	8 540,00	10 675,00
4 m ³	8 669,60	10 837,00
5 m ³	8 800,00	11 000,00
6 m ³	8 929,60	11 162,00
7 m ³	9 060,00	11 325,00
8 m ³	9 189,60	11 487,00
9 m ³	9 320,00	11 650,00
10 m ³	9 449,60	11 812,00
12 m ³	9 709,60	12 137,00

Samtidig tömning av slam från flera slamavskiljare/slutna tankar som är belägna inom samma fastighet och där slamsugningsfordonet inte behöver flyttas. Gäller från tank nr 2. Endast slamsugningsavgift per angiven m³ ingår.

<i>Tankvolym</i>	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
1 m ³	129,60	162,00
2 m ³	260,00	325,00
3 m ³	389,60	487,00
4 m ³	520,00	650,00
5 m ³	649,60	812,00
6 m ³	780,00	975,00
7 m ³	909,60	1 137,00
8 m ³	1 040,00	1 300,00
9 m ³	1 169,60	1 462,00
10 m ³	1 300,00	1 625,00
12 m ³	1 560,00	1 950,00

Tömning av fett från fettavskiljare ska ske minst en gång var tredje månad eller oftare vid behov, alternativt efter överenskommelse med den tillsynsansvariga nämnden.

Abonnemangstömning av fett från fettavskiljare. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³

<i>Tankvolym</i>	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
1 m ³	2 820,00	3 525,00
2 m ³	3 080,00	3 850,00
3 m ³	3 340,00	4 175,00
4 m ³	3 600,00	4 500,00

Beställd tömning av fett från fettavskiljare. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³

<i>Tankvolym</i>	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
1 m ³	5 760,00	7 200,00
2 m ³	6 020,00	7 525,00
3 m ³	6 280,00	7 850,00
4 m ³	6 540,00	8 175,00

Dragavstånd per 10 meter över 15 meter. Avståndet mäts som enkelt slangdragningsavstånd. I det fall tömningsfordonet kör in på fastigheten mäts slangdragningsavståndet mellan fordonets angöringsplats och slamavskiljarens/tankens placering.

	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
	104,80	131,00

Bomkörningsavgift: Tömning kan inte utföras på grund av hinder eller andra omständigheter som fastighetsinnehavaren råder över

	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
	1 200,00	1 500,00

Avisering till fastighetsinnehavare inför tömning dagen innan tömning via telefon eller sms		
	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
	80,00	100,00

Tillkommande ersättning för mindre båt inkl. förare. Pris per timme		
	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
	1 609,60	2 012,00

Rabatt på beställning via internet. Gäller beställd tömning av slam från slamavskiljare/slutna tankar som utförs inom 8 kalenderdagar. Rabatt per beställningstillfälle.		
	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
	-40,00	-50,00

Tid ersättning för tilläggsuppdrag per timme		
	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
Lastbil < 3.5 ton med förare	550,00	687,50
Lastbil > 3.5 ton med förare	675,00	843,75
Slamsugningsfordon inkl. förare	850,00	1 062,50
Slamsugningsfordon med spolutrustning inkl. förare	900,00	1 125,00
Timpris för färja inkl. förare	3 750,00	4 687,50
Extra arbete personal ordinarie arbetstid (07.00-16.00)	300,00	375,00
Extra personal övrig tid	360,00	450,00

Slamtaxa fastland

Abonnemangstömning av slam från slamavskiljare/slutna tankar. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	421,60	527,00
2 m ³	576,80	721,00
3 m ³	731,20	914,00
4 m ³	885,60	1 107,00
5 m ³	1 040,00	1 300,00
6 m ³	1 193,60	1 492,00
7 m ³	1 708,80	2 136,00
8 m ³	1 825,60	2 282,00
9 m ³	1 943,20	2 429,00
10 m ³	2 060,00	2 575,00
12 m ³	2 293,60	2 867,00

Beställd tömning av slam från slamavskiljare/slutna tankar. *Utförs inom 8 kalenderdagar.* I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³. Första dag räknas vid beställning hos kundservice före kl. 16.00.

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	484,80	606,00
2 m ³	652,80	816,00
3 m ³	820,00	1 025,00
4 m ³	988,00	1 235,00
5 m ³	1 155,20	1 444,00
6 m ³	1 321,60	1 652,00
7 m ³	1 849,60	2 312,00
8 m ³	1 980,00	2 475,00
9 m ³	2 109,60	2 637,00
10 m ³	2 240,00	2 800,00
12 m ³	2 500,00	3 125,00

Beställd tömning av slam från slamavskiljare/slutna tankar. *Utförs nästa arbetsdag.* I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³. Första dag räknas vid beställning hos kundservice före kl. 12.00.

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	780,00	975,00
2 m ³	948,00	1 185,00
3 m ³	1 115,20	1 394,00
4 m ³	1 283,20	1 604,00
5 m ³	1 449,60	1 812,00
6 m ³	1 616,80	2 021,00
7 m ³	2 144,80	2 681,00
8 m ³	2 275,20	2 844,00
9 m ³	2 404,80	3 006,00
10 m ³	2 535,20	3 169,00
12 m ³	2 794,40	3 493,00

Akut tömning av slam från slamavskiljare/slutna tankar. Tömning inom 24 timmar. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³. Beställning av akut tömning kan endast göras hos entreprenören.

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	820,00	1 025,00
2 m ³	988,00	1 235,00
3 m ³	1 155,20	1 444,00
4 m ³	1 323,20	1 654,00
5 m ³	1 489,60	1 862,00
6 m ³	1 656,80	2 071,00
7 m ³	2 184,80	2 731,00
8 m ³	2 314,40	2 893,00
9 m ³	2 444,80	3 056,00
10 m ³	2 575,20	3 219,00
12 m ³	2 835,20	3 544,00

Rabatt vid tömning av slam från flera slamavskiljare/slutna tankar som är belägna inom samma fastighet och där bilen inte behöver flyttas. Gäller från tank nr 2 och per tank. Endast slamsugningsavgift per angiven m³ ingår. (gäller ej akut tömning)

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
Rabatt	401,6	502,00

Tömning av fett från fettavskiljare ska ske minst en gång var tredje månad eller oftare vid behov, alternativt efter överenskommelse med den tillsynsansvariga nämnden.

Abonnemangstömning av fett från fettavskiljare. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	1 140,00	1 425,00
2 m ³	1 517,60	1 897,00
3 m ³	1 817,60	2 272,00
4 m ³	2 117,60	2 647,00

Beställd tömning av fett från fettavskiljare. I avgiften ingår framkörningsavgift, administrativt arbete och slamsugningsavgift per angiven m³

Tankvolym	kr exkl moms	kr inkl moms
1 m ³	2 909,60	3 637,00
2 m ³	4 035,20	5 044,00
3 m ³	4 684,80	5 856,00
4 m ³	5 335,20	6 669,00

Dragavstånd per 10 meter över 15 meter. Avståndet mäts som enkelt slangdragningsavstånd. I det fall tömningsfordonet kör in på fastigheten mäts slangdragningsavståndet mellan fordonets angöringsplats och slamavskiljaren/tankens placering.

	kr exkl moms	kr inkl moms
	46,40	58,00

Bomkörningsavgift: Tömning kan inte utföras på grund av hinder eller andra omständigheter som fastighetsinnehavaren råder över.

	kr exkl moms	kr inkl moms
	240,00	300,00

Avisering till fastighetsinnehavare inför tömning dagen innan tömning via telefon eller sms.

	kr exkl moms	kr inkl moms
	40,00	50,00

Tillkommande ersättning för mindre slamsugningsfordon inkl. förare. Pris per timme		
	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
Minimum avgift är 2 timmar	80,00	100,00

Rabatt på beställning via Internet		
Gäller beställd tömning av slam från slamavskiljare / slutna tankar som utförs inom 8 kalenderdagar. Rabatt per beställningstillfälle.		
	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
	-40,00	-50,00

Tid ersättning för tilläggsuppdrag per timme	<i>kr exkl moms</i>	<i>kr inkl moms</i>
Lastbil < 3.5 ton med förare	800,00	1 000,00
Lastbil >3.5 ton med förare	800,00	1 000,00
Slamsugningsfordon inkl. förare	932,00	1 165,00
Slamsugningsfordon med spolutrustning inkl. förare	985,00	1 231,25
Tillkommande ersättning för fordon inkl. förare vid arbetstid utanför ordinarie arbetstid (07.00-16.00)	500,00	625,00
Extra arbete ordinarie arbetstid (07.00-16.00)	430,00	537,50
Extra arbete övrig tid	560,00	700,00

Enheten för människa och omgivning
Viveca Wiberg, 010-730 9978
arbetsmiljoverket@av.se

Sveriges kommuner och landsting, SKL
118 82 Stockholm

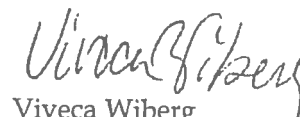
Information till SKL om kommunernas åtgärder i samband med Arbetsmiljöverkets tillsyn av slamhämtning

Arbetsmiljöverket översänder härmed ett brev med anledning av vår tillsyn av de arbetstagare som utför slamhämtning i otillgänglig och svårframkomlig terräng. De trafikrelaterade och belastningsergonomiska riskerna har hög prioritet i Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete. Vi anser att riskerna ska undanröjas och förebyggas från början, redan vid planering av nya områden. Vi hoppas brevet kan vara ett klargörande av Arbetsmiljöverkets ställningstagande i sak.

Vi har märkt via telefonsamtal och e-post att vår tillsyn inte får den effekt på arbetsgivarna att vidta åtgärder som vi önskar. Oklarheten beror dels på att vi själva gått ut med felaktig information då vi ställt krav på en maximal längd på slangdragning per hämtställe. Det har tagit ett tag innan vi insåg vilka egentliga konsekvenser informationen om längdangivelsen fick för tredje man, dvs. fastighetsägaren. Effekten av vår tillsyn har till en del blivit att arbetsgivarna fortsätter att låta arbetstagare utföra arbete som tidigare, när den enskilde fastighetsägaren väljer att betala en extra avgift per meter slangdragning. Detta minskar inte risken för belastningsbesvär, om inga andra åtgärder har vidtagits, såsom bättre arbetsutrustning eller att flera delar på arbetet etc.

Arbetsmiljöverket önskar Er hjälp att informera Sveriges kommuners upphandlingsansvariga för avfallshämtningen. Tillvägagångssätt att byta förebyggande åtgärder mot högre debitering, är inte förenligt med tillämpningen av Arbetsmiljölagen och dess föreskrifter för att förhindra uppkomst av arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Arbetet ska kunna utföras på godtagbart sätt så att arbetstagarna kan fortsätta inom sitt yrke fram till ålderspension om de så önskar.

Agneta Sunder
Enhetschef RE

Viveca Wiberg
Handläggare Ergonomi RE

Mars 2013-03-19

Information om risker för belastningsskador i samband med manuell hantering vid slamtömning

Arbetsmiljöverket har uppmärksammat att arbetstagare som arbetar med hämtning av slam, många gånger utför ett tungt manuellt arbete, och då särskilt vid dragning av slang fram till otillgängligt placerade brunnar och behållare. Det förekommer att man behöver dra slang ända upp till 70 meter, ibland i oländig terräng, och upp på höjder. Hinder i transportvägen kan vara buskar, staket, diken, bryggor etc. Väl framme vid tömningsstället behöver man lyfta eller dra ett lock av vanligtvis betong, åt sidan för att komma åt och få ner slangen för att suga upp slammet. Vid slamhämtning på öar görs dessutom en omlastning av slammet från slambilen till båt. Detta innebär att arbetstagaren behöver utföra ännu en fysiskt ansträngande hantering (slangdragning) för att bli av med det ihopsamlade slammet.

Arbetsgivare - kommuner i egen regi eller upphandlade entreprenörer

Arbetsgivaren ska enligt arbetsmiljölagen förebygga så att arbetstagare inte utsätts för ohälsa eller olycksfall. Vid de regelbundna undersökningarna av arbetsmiljön behöver arbetsgivaren ta reda på vilken belastningsdos som arbetstagaren utsätts för under t.ex. en dag eller ett arbetspass i samband med slamhämtning. Faktorer att tänka på är hur ofta slangdragningen sker, under hur lång tid, och vilka krafter som hanteras vid varje slangdragningstillfälle? Svaren på frågorna kring dessa faktorer har stor betydelse för att bedöma arbetstagarens fysiska ansträngningsgrad, och ska tas med i riskbedömningens handlingsplan. Utifrån riskbedömningen ska arbetsgivaren vidta de åtgärder som är nödvändiga t.ex. att flera personer kan hjälpas åt/turas om med slangdragningen (organisatorisk åtgärd), att se till att arbetstagaren har tillgång till anpassade och bra hjälpmedel och tekniska anordningar så att riskerna vid slamtömningen reduceras till en acceptabel nivå.

Eftersom manuell hantering vid slangdragning inte helt kan undvikas, är det viktigt att se till så att arbetstagaren får lämplig utbildning och information om hur denne på bästa sätt kan utföra slangdragningsarbete för att minska risken för skador, särskilt i rygg och axlar.

Kommuner – som beställare och tillståndsgivare

Inför en **upphandling** kan en inventering göras av de arbetsmiljörisker som kan finnas i samband med utförande av det kommande kontraktet på slamhämtning. Den manuella hanteringen vid slamhämtning – slangdragning och lyfta/dra brunnsluck – är ett belastningsergonomiskt riskområde. Beställaren (oftast kommunen) och arbetsgivaren (slamhämtningsentreprenör) behöver gemensamt inventera arbetsmiljöriskerna innan uppdraget startar och vid förändringar av uppdraget. Om en sådan riskinventering inte genomförs inför en upphandling kan följden bli att entreprenören (arbetsgivaren) utsätter sina anställda för arbete i en osund och osäker arbetsmiljö.

Vid utfärdande av **byggnadslov** – både i samband med nybyggnation och ombyggnation har kommunen en stor möjlighet att påverka arbetsmiljön vid slamhämtning genom att ställa krav på att:

- placering av brunnar och tankar sker i bästa möjliga/nära anslutning till uppställningsplats för slamsugningsbil
- acceptabla lösningar uppnås om brunn/tank av olika skäl måste placeras på långt avstånd från uppställningsplats
- otympliga och ohanterliga brunnsluck undviks

ARBETSMILJÖ
VERKET

Se även: AFS 2012:2 Belastningsergonomi och temasida Transport. www.av.se

Läs mer:

Information om fysisk belastning vid slamhämtning se rapport:
Sug-och spolbilförarens fysiska belastning vid slamsugningsarbete - en pilotstudie,
Karolinska Institutet. www.tya.se

Information om upphandling vid slamhämtning se: Konkurrensverkets Informationsskrift
"Miljöhänsyn och sociala hänsyn vid upphandling". www.kkv.se

IVL Svenska Miljöinstitutet information om hushållsavfall; hämta avfall:
www.hamtaavfall.nu

Avfall Sverige om avfallshantering och återvinning: www.avfallsverige.se

INFORMATION

September 2010

Rev 1 dec 2012

Information till kommuner, arbetsgivare och skyddsombud.

Den tunga manuella hanteringen vid slamhämtning ska åtgärdas

Anställda som jobbar med slamhämtning har ett tungt arbete med att dra slang fram till otillgängligt placerade brunnar och behållare. Väl framme ska ett tungt lock av ex betong dras åt sidan eller lyftas för att komma åt att suga. Hämtningen görs med slambilar, bilfärjor och båtar.

På öar och på fastlandet förekommer det att slang dras mellan 10-70 meter i terräng och på höjden 5-10 m upp på berg, via buskar, bryggor, staket och andra hinder.

Mätningar av dragkrafter som Arbetsmiljöverket gjort visar på att arbetet är tungt och är över de nivåer som finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om belastningsergonomi, AFS 2012:2. Mätningarna visar att slang som dras på plan mark redan efter 10 meter vanligtvis blir för tungt, men vilken längd som är acceptabel beror bl.a. på slangstorlek och underlag.

I 6 § AFS 2012:2 om belastningsergonomi står det: Om man inte kan undvika manuell hantering av bördor och laster ska arbetsgivaren vidta åtgärder, vidare att arbetsplatsen ska ordnas så att man minskar eller undviker risken för arbetstagarna att drabbas av belastningsbesvär vid arbetsuppgifter som kräver kraftutövning. Lämpliga åtgärder ska vidtas framförallt när det gäller arbetsmiljöns utformning och de krav arbetsuppgiften ställer, för att undvika manuell hantering.

I bedömningsmodellerna i AFS 2012:2 beskrivs vad hälsofarligt arbete är, ex. max 15/25 kg vid lyft av börda och max 200 N vid drag-/skjut-/bromskraft vid kontinuerligt arbete och max 300 N när man drar igång bördan, igångsättningskraft.

Beskrivning av ett mättillfälle:

När chauffören drar ut slangen har han en fjärrkontroll i höger hand (död mans grepp) som driver slangrullen och sedan drar han slangen med vänster hand/arm. Dragkraften för slangdragningen (kontinuerligt arbete) var ca

220 N vid 20 m slang

320 N vid 30 m slang

400 N vid 40 m slang

500 N vid 50 m slang

Dessa dragkrafter uppmättes vid goda förhållanden; en plan grusväg som sluttade lite nedför.

Det gjordes även mätningar av dragkraften för att få bort brunnslocken. Dragkraften för igångsättning låg mellan 460 N och 850 N.

www.avfallsverige.se har skrivit om både lock och avstånd. Hur tunga locken kan vara, beror på om du lyfter locken eller kan dra locken av och på.

Trafiksäkerhet

Bilkörning

Bilvägen måste medge god framkomlighet, vara minst ½ meter bredare än bilen och därutöver ge möjlighet att möta gående, cyklande och liknande. Sikten ska vara god vid bilkörning. Grenar, träd och buskar får inte hindra sikten och framkomligheten. Vägen ska ha bärighet för en ca 26 ton tung slambil. Vändmöjligheter ska finnas så att backningar och svåra vändningar i terrängen inte behöver göras. Att backa långa sträckor är ett högriskarbete.

Arbete på väg

Bilen får inte skapa fara i trafiken när den står uppställd för slamsugning. Fordonets uppställningsplats ska inte vara skymd av t.ex. backkrön eller kurva. Chauffören ska inte riskera att bli påkörd vid arbete.

Hänvisning: www.trafikverket.se och www.transportstyrelsen.se

Arbetsmiljöverket, Stockholms distrikt har påbörjat en informationsinsats i några kommuner med målsättning att den tunga slangdragningen och den tunga manuella hanteringen av lock ska åtgärdas. Exempel på lösning kan vara att ansluta slangen nere vid bryggan/stranden eller vid bilväg där fordonet kan stanna, med så kort slangdragnings som möjligt. Handtag på lock eller byte till lättare lock kan underlätta hanteringen av lock.

Genom information kan kommunerna få fler att gå över till modernare lösningar.

För ytterligare information kontakta: Agnita Wärm, arbetsmiljöinspektör, tel 070-586 13 87, 010-730 98 67, agnita.warn@av.se, stockholm@av.se, www.av.se